

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงมีพระราชดำรัสว่า “ทุกคนที่ทำงานย่อมต้องหวังประโยชน์ เช่น เงิน ทอง ยศศักดิ์ ความร่ำรวยเป็นสิ่งตอบแทน สำหรับครูที่รักการเป็นครูแท้จริง มีโอกาสที่จะได้รับประโยชน์ที่ล้ำค่ายิ่งกว่า แต่เป็นประโยชน์ที่เป็นไปในทางจิตใจยิ่งกว่าทางวัตถุ กล่าวคือครูตามแบบฉบับมักจะมีได้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยยศศักดิ์ อำนาจ และอิทธิพลนัก หากแต่บริบูรณ์ด้วยสมบัติทางคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาปราณี ความเสียสละ ซึ่งเป็นเหตุทำให้สามารถผูกพันจิตใจผู้เป็นศิษย์ให้รักใคร่ไว้ใจ และเคารพเชื่อฟังได้แน่นแฟ้น และสามารถที่จะสั่งสอนถ่ายทอดทั้งวิชาความรู้ ทั้งจิตใจ และมารยาทที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ได้พร้อมมูล ทำให้ศิษย์มีความรอบรู้ มีความนอบน้อม ซึ่งมีโชนอบน้อมเพียงแต่ผู้ใหญ่ หากรวมถึงนอบน้อมนับถือในกันและกัน อันจะทำให้เข้าใจกันและเอื้อเพื่อสนับสนุนกัน เพื่อให้งานส่วนรวมดำเนินไปได้สะดวก ทั้งรู้จักสร้างสรรค์สังคมที่ดีต่อไปได้ ดังนั้นถ้าพิจารณากันให้ลึกซึ้ง จะเห็นว่าประโยชน์ดังกล่าวเป็นประโยชน์ที่แน่นอน ยั่งยืนและทำให้เกิดความสุขสบายได้ดียิ่งกว่าทรัพย์สิน ยศ และอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ หมด (อ้างถึงในผกา สัตยธรรม, 2544 : 26) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในหมวดที่ 1 มาตราที่ 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องมีความเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548 : 10)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสังคมไปสู่สังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ กำหนดสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้เสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล พัฒนาระบบการคุ้มครองเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณธรรมอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับสถาบันครอบครัว ศาสนา การศึกษา เสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างระบบสุขภาพที่มีคุณภาพอย่างครบวงจร เพื่อคนไทยได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้ง

ทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม อารมณ์ สามารถแก้ไขปัญหาและมีทักษะในการประกอบอาชีพ รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป : 13) ดังนั้นการศึกษาถือเป็นกิจกรรมและกระบวนการรักษาและถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นกระบวนการรักษาและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเพื่อให้สังคมได้พัฒนาไปในแนวทางที่พึงปรารถนา เป็นสังคมใหม่ที่เจริญขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักว่านอกจากจะจัดการศึกษาให้พัฒนาคนแล้วจะต้องพัฒนาความเป็นคนควบคู่ไปด้วย นั่นคือคุณภาพของประชากร นอกจากจะต้องมีความรู้ดีแล้วจะต้องมีความประพฤติดีด้วยและที่สำคัญที่สุดที่จะผลิตคุณภาพของประชากรได้ คือต้นแบบ หรือครู นั่นเอง (ทองพุด บุญอึ้ง, 2533 : 5)

ครูที่ดีมิได้แสดงถึงการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงประกอบไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความรัก ความศรัทธาในการประกอบวิชาชีพครู ที่สำคัญครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี การที่ครูปฏิบัติงานต่างๆจำเป็นต้องอาศัยคุณธรรม จริยธรรม หากครูมีความสำนึกในคุณงามความดี ครูสามารถนำไปสอนศิษย์ของตนให้ประพฤติปฏิบัติชอบไปด้วย (ผกา สัตยธรรม, 2544 : 31) บุคคลที่จะเรียกตนเองว่าครูนั้นจำเป็นต้องประพฤติตนให้มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่น่าเคารพ โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนับได้ว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งในขณะเดียวกันครูในฐานะเป็นคนดีคนหนึ่งในสังคม จำเป็นต้องมีคุณธรรมเยี่ยงคนดีทั่วไป ครูในฐานะที่อยู่ในอาชีพและวงการที่ได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมไทยมาแต่โบราณกาล จำเป็นต้องดำรงสภาพ ดังกล่าวเอาไว้ ด้วยการยึดถือปฏิบัติและดำรงตนให้เพียบพร้อมอยู่ด้วยความมีคุณธรรมอยู่ตลอดเวลาและครูในฐานะผู้สอนคนสร้างคนให้เป็นคนดีและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ครูจึงมีพันธกิจที่จะต้องกระทำตัวเองให้ดีให้มีความเป็นมนุษย์ให้น่ายกย่องนับถือเสียก่อน (โกสินทร์ รังสยาพันธ์, 2530 : 30)

ในปัจจุบันคุณธรรมของบุคคลในสังคมมีลักษณะที่เสื่อมลงไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพจิตใจของคนในสมัยปัจจุบันกำลังถูกคุกคามด้วยความเจริญทางวัตถุมากขึ้น ขณะเดียวกับที่คุณธรรมก็ลดน้อยลงไปจากจิตใจในลักษณะตรงข้าม (กัลยา ศรีปาน, 2542 : 1) การสร้างคนให้มีคุณธรรมจะต้องสร้างความตระหนักและปลูกฝังคุณธรรม รวมทั้งการนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง หากสังคมใดมีสมาชิกของสังคมที่ไร้คุณธรรมเป็นจำนวนมาก สังคมนั้นก็มีความวุ่นวายยากแก่การพัฒนา ในสังคมครูก็เหมือนกันหากผู้ประกอบวิชาชีพครูไร้คุณธรรม นอกจากจะทำให้ตนเองและสถาบันวิชาชีพเสื่อมเสียตกต่ำลง ยังทำให้สังคมประเทศชาติบ้านเมืองต้องมีอันตกต่ำไปด้วย (พระมหาอดิสร ธิรสโล, 2540 : 60) ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมปรุ้งแต่งให้มีคุณภาพและคุณธรรมจริยธรรม ตามความต้องการของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครู

ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล การจะเป็นปูชนียบุคคลของศิษย์หรือคนในสังคมไม่เพียงแต่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมสั่งสอนคนเท่านั้น แต่ครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในตนด้วย (ยนต์ ชุ่มจิต, 2546 : คำนำ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 (2553 : 15-16) พบปัญหาของครูในการพัฒนาสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ความพอใจของครูในความมั่นคงของการประกอบวิชาชีพและการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่ต้องกำกับ ดูแล สถานศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ปกป้องคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงตระหนักถึงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ ครูผู้สอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3, 2553 : 9) ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัย ได้เห็นความสำคัญคุณธรรมของครู ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นบุคคลแบบอย่าง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้อง ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณธรรมของครู ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ในด้านคุณธรรมต่อตนเอง คุณธรรมต่อสังคม คุณธรรมต่อวิชาชีพ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ที่จะมีส่วนช่วยในการบริหารงานภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามอำเภอ ขนาดสถานศึกษา และวิทยฐานะ

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในอำเภอต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมแตกต่างกัน
2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมแตกต่างกัน
3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผลการวิจัยมีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องวางแผนและดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู เพื่อให้ครูมีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
3. เป็นแนวทางในการจัดโครงสร้างขององค์กร ให้สอดคล้องต่อนโยบาย
4. สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษานักการศึกษา ผู้ที่สนใจ และหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อส่งเสริม พัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

งานวิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 สังกะระห์แนวคิจากจรยาบรณครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2550 : 44) และมาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2548 : 21) มาเป็นกรอบกำหนดในการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูใน 3 ด้าน คือ

- 1.1 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อตนเอง
- 1.2 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพ
- 1.3 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 794 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 266 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (727-728 อ้างถึงใน ฟ่องศรี วาณิชศุภวงศ์, 2546 : 104)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

3.1.1 อำเภอ แบ่งเป็น 4 อำเภอ คือ

- 1) ไม้แก่น
- 2) กะพ้อ
- 3) ทุ่งยางแดง
- 4) สายบุรี

3.1.2 ขนาดสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

- 1) ขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 2) ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121- 300 คน
- 3) ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.1.3 วิทยฐานะ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) มีวิทยฐานะ

2) ไม่มีวิทยฐานะ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูใน

3 ด้าน คือ

3.2.1 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อตนเอง

3.2.2 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพ

3.2.3 พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของมนุษย์ บุคคล กลุ่มทั้งทางด้านกาย วาจา และใจ ซึ่งเป็นที่เปิดเผยหรือซ่อนเร้นก็ได้

2. คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี ความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะส่งผลให้บุคคลประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

3. พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู หมายถึง ความประพฤติของครูที่กระทำไปด้วยความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะส่งผลให้บุคคลประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งแนวปฏิบัติดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่ดีแก่บุคคลทั่วไปโดยมีเป้าหมายว่าเป็นการทำความดีที่มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อตนเอง พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพ พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อสังคม

4. พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อตนเอง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ กิริยา วาจาสุภาพ มีความเมตตากรุณา ปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีบุคลิกภาพที่ดี ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ศึกษา หาความรู้ วางแผน พัฒนาอยู่เสมอ สนใจศึกษา เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่เกี่ยวข้องกับการบอขายหรือเสพสิ่งเสพติด ไม่ประพฤติผิดทางชู้สาวหรือละเมิดทางเพศ

5. พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ยกย่องให้เกียรติผู้อื่น แสดงความชื่นชม สรรพคุณ เชิดชูและปกป้องในวิชาชีพ ตั้งใจเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ เลือกใช้หลักวิชาที่ถูกต้องและใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย เข้าร่วมการอบรมอยู่เสมอ ไม่คูหมั่น เหยียดหยามและประกอบการทำงานอื่นที่ไม่เหมาะสม

ไม่คัดลอกหรือใช้ความรู้ทางวิชาการเพื่อประโยชน์ส่วนตน สอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ให้ความรู้แก่ศิษย์อย่างเต็มที่ แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรม นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

6. พฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม ยึดมั่นและส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย นำภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในการจัดการศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ช่วยเหลือ ส่งเสริม ผู้รับบริการด้วยความเมตตากรุณา และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เสริมสร้างความภาคภูมิใจ มีส่วนร่วมวางแผนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตามประเพณีที่ดีงาม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ค้นหาข้อมูลข่าวสารของสังคมเพื่อการพัฒนา

7. ครู หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

8. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับเขต ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด ประกอบด้วย สถานศึกษาที่อยู่ในอำเภอไม้แก่น อำเภอกะพ้อ อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอสายบุรี